

Saudamos con agrado a nova poetisa, que terá n'estas páxinas un fogar espiritual, e inauguramos a súa colaboración coa seguinte poesía:

LEMBRANZAS

Non volváis ó pensamento
ideias qu'eu vin fuxir,
non volváis a miña y-alma
espiñas que me ferís.
Que soya choro no inverno
e soya choro no vran,
sin que ningún me console
n'as longas noites de luar.
Déitome n'a carballeira
pois n'on rexo c'o pesar,
é ali sofre que te sofre
don mil voltas n'a follás.
Os berros d'un corvo negro
fanme de medo pasmar,
porque... ¡quén sabe si probe
com'eu teña que chorar!
¡Bagullías, bagullías,
ós meus ollos non volváis,
ide á pousar noutros ollos
e deixarme de penar!

HERMINIA FARINA COBIÁN.

No próximo número publicaremos unha carta d'un notable médico na que este louba o libro do señor Sat Lence nomeado "A refracción ocular" que tanto éxito ben conquistando entre os profesionais de medicina.

Busca que te busca

(APÓLOGO)

A probeza botouse á rua na busca d'un amigo. ¡Malpocado! O que la ela buscare...

Atopou co'a riqueza, e díxolle d'iste xeito: "Ti poderías ser a miña amiga; á ti sóbranche cartos, e a min sóbrame gana de traballare. Imos xuntarnos e xa verás coma con amore, traballo e diñeiro, témola a felicidade na man. Non te fixes nos meus farrapos, que o meu traballo trocará en rico pano fino. Balxo esta trapallada latexa unha alma de ben. ¡Quen sabe entre ricas teas o que ti atoparás! ¿Seica te fal-a xorda?... ¡esperta!... ¿Non oubes? Eres fatimada... Esperta, decátate de que nos perdémol-as duas... ¡Oube, oube!

Non quizo oubire. Aquele porta estaba pechada.

E camiónu a probeza co'a sua cruz ás costas, sempre en camiño de revolta porque o mundo lle non deixaba andar pol-o diñeiro. E andivo, andivo, i-atopou co'a cenciá. E díxolle á cenciá: "¡Imos traballare xuntas? Nós poderemos sere bos amigos; si pos todos eses intríngules dos números, dos máquinás, e canto che discorran os millos, i-eu póñerel o traballo e co-razón. ¿Qué che parece?..."

—Non pode sere— contestou a cenciá—: pra sermos amigos i-estar xuntas, é preciso que o diñeiro veña con nesco. Nos soños non facemos nada. ¡Valte con Deus!

E a probeza pelegrinou de rovo, e atopou-se co'a política. Mals a política axiña que o viu, deuse a fuxir coma can dente, e la dicindo para o seu fatelo: "¡Atrenégote probeza! Si me non trás cousa boa; cando me fagas falla xa te atoparei..."

E foi de porta en porta a probiña probeza na busca d'un amigo, e non'o atopou en ningún.

Entón diríxuse a El-Rei, i-El Rei fatoulle así:

—"Te non canses; o mundo está parvo; cada un turra para si. Chegou o tempo da rapia; uns para un lado outros para o outro, i-entrantas non tiren todos para o mesmo sitio, a forza perderase na terra, com'a das treboadas no ar. O amore, isa expresión do sentimento, o único polo que un pode estar satisfeito de vir ó mundo, perdeuse; non fica mais que a animsidade... Somos feras a pelexar... ¡Valte, valte e dillo o mundo que desperte, que peche con sete chaves a ira e abra de par en par as portas ó amore, i-en amore s'axuntan todos e traballan pol-o amore de todos, i-entón vai si con lles i-alcontrarás cantos amigos queiras..."

Sali a probeza de xunta El Rei, e foi falar-llo mundo, mais o mundo botouse a rir, e milleiras de voces dixerón: "¡Qué sig a pelexal ¡qué sig a loital..."

Y-entón a probeza, a berrar moi forte, com'unha condanada: "¿Non hai ningún que sinta amore? ¿Non hai no mundo ningún amigo que me bique? ¿Non hai un corszón? Pois voume ó inferno, que pol-o que vexo ali estar millore..."

E o arte que estaba perto d'ela, díxolle: "¡Oh probiña probeza! non vales aló, arrechégate a min, spreixémonos agradosamente, que se no mundo non hai ningún que te bique, bicareite eu..."

E doulle un bico de fogo e unha aperta tola. Dend'aquela, a probeza e mell-o arte camión xuntas.

PONTIÑO.

XOXÉ PALACIOS.

DISIMULEN

Por mor da folga xeneral que houbo quince días na Cruña, A NOSA TERRA non poido sair na data do 25 do mes derradeiro.

A imprenta onde s'edita iste boletín estivo pechada.

Non tiñamos, pois, meio de cumprir c'os nosos queridos irmans e leutores. E sentímol-o, inda tanto como por iso, porque nos vimos obrigados a rachar orixinas de notables colaboradores que falaban dos feitos políticos actuais.

Disimulémos os amigos. Ben saben eles que a culpa de se non publicar aquel número d'A NOSA TERRA non foi nosa.

Peneirando...

Bergamín dixu que Romero Robledo en comparanza con Cervs, foi un santo.

Non sabemos d'unha condanación do réxime hespañol vixente mais sinxela, e vergoñosa.

II II II

Dentro de poucas datas—alá pol-o 15, probablemente—virá á Cruña o xenial poeta da Raza, Ramón Cabanillas.

Xa veredes coma os que fan homenaxes ós poetas mortos na cidá herculina, terán moi pouco agrado para o noso ilustre cntore...

II II II

A familia do Sr. Valdés, que herdou—se non estemos trabucados—os miles de pesos que Pondal lle deixara no seu testamento, seguirá facéndose a xorda respecto o mausoleo do xenial autor de "Queixumes dos pinos..."

Eses herdeiros do bardo ben poden facerlle o mausoleo e anda mais. Están na obriga de honrar a lembranza do glorioso morto.

¡Hasta por egoísmo! Non semente de pan vive o home. E a eles lles tería d'agradare que na Cruña erguérase un moimento ó seu parente.

Pondal deixoulles moitas milleiras de pesos.

Pois merecerán andaren en parolas e faladurias se non ceiban algú d'aqueles pesiños para cumprir c'o inesquecente morto.

¡Que bon mausoleo-facerla o xenial escultor galego Asorey! Pois a cumprir co'a vosa sagra obriga señores herdeiros de Pondal.

II II II

Alfonso Castelao, noso xenial humorista, facerá no mes d'Agosto próximo unha Exposición dos seus traballos derradeiros no Pazo Municipal da Cruña.

Istes traballos son os que logo levará a un álbum que ha de conqueir gabanzas onde queira.

Traballos de gran atrevimento e de fondonísima orixinalidade.

Traballos enxebres, galeguísimos pol-a forma e pol-o fondo.

Traballos que facerán rir e pensare e sofrire.

Traballos novos, novecentistas.

Entón haberá unha serie de conferencias de personalidades do nacionalismo.

II II II

Din que herdará no lugar de Breda os calcatos da provincia de Pontevedra suxeitos a Inspección de Riestra, o odlado gran cacique de Ourense Sr. Bugallal.

Poida que sala certa a noticia.

E ogallá se confirme. Porque coma Bugallal é o cacique mais tirán e mais bárbaro de Galicia, Pontevedra ensaquizará as cadess d'a escravitude mais axiña.

II II II

O xornal *La Región*, d'Ourense, propuxo facer unha assemblea de forzas agrarias e anticaciquis en cada unha das provincias galegas. A d'Ourense, patrocina *La Región*. A de Pontevedra, o xornal pontevedrés *Progreso*. Agora soito falla quen alente e orgaice as da Cruña e Lugo.

Tipográfica Obrera.—Socorro, 3

MATERIAES DE CONSTRUCCION

Cemento Asland

Madeiras -- Carbón

CENTRO XENERAL DE SEGUROS

IGNACIO PEDREGAL

NA CRUÑA

Fábrica de Xergóns

e catres metálicos

ORZAN 70

(Frente do Pórtico de San Andrés)

gavilla caciquil produce casi a cotto en toda a patria galega. Mais iso non pode ser. Deavinculados, desnacionalizados como se hachan a inmensa maioría dos galegos, da terra qu'os formou, da patria, os aldraxes a ela feitos non repercuten, non poden resoare na sua alma como directamente a eles inferidos. Solo os nazonalistas, donos n'ausoluto d'unha concepción nazonalizada, que nos fai sentir o excepcional orgullo de sere nados n-ista terra pol-a qu'adequirimos a inconfundible personalidade de galegos, somos capaces de sentirnos como propios a mágoas e os dóres patrios. Aos nazonalistas, pois, toca decidirse a autuar. Das nosas fías é donde unicamente poderán saíre os elementos que terán de pôr a aución como fin inmediato de todol-os seus autos. E perciso obrar, sin vacilazóns, sin dúbidas. E cando xa haxa resultados decisivos, entonces ollarase como o escarmento é algo facilmente abran-gulbre sempre e cando a forza d'unha protesta non haxa ficado reducida a unhas cantas verbas valeiras, mais ou menos retumbantes.

Há que decidirse a obrar sin acougo, implacablemente, de xeito rotundo e terminante. E mester qu'a aución sexa a norma das Irmandades nazonalistas. A guerra mansa e cobarde dos caciques hay que responder con unha guerra a morte, despiadada, cruel. E esta guerra non solo debe d'emprendérese contra dos caciques sinón tamén contra dos numerosos lamecús qu'os ademiran e rodean.

Pra todos eles, pra unhos e outros un odio santo, unha fonda xenreira. Chegou xa o momento de donar remate a considerazóns e a diferenzas. quen non estexa con nos estará contra nós. Qu'os noso odio envolva a todos por igual, sin deixar de tere persente qu'ó sinalar debemos, sempre sinalar preferentemente aqueles que, por mais outo están sempre mais visibres.

RAMÓN VILLAR PONTE.

Inauguración do novo local da Irmandade

Exposición Imeldo Corral

De quince ó vinte d'este mes hase inaugurado o novo local da Irmandade da Fala, da Cruña, cunha nova e posición de cadros de Imeldo Corral.

A do ano pasado deixou unha inesquecente lembranza en cantos d'ela disfrutaron.

Pois a que agora vaise facere supera con moito a outra.

Setenta obras espuxera na primeira o insigne pintor ferrolán. Na d'agora presentará cento e trinta obras, entre paix'es e apuntes. Todas feitas en menos d'un ano.

Non cañicamos un pintor mais fecundo na nosa Terra nen en ningures.

Imeldo Corral que progresa cada día ten obras que son acertos definitivos.

Con esta Exposición o grande artista ficará consagrado.

O notabre escultor Xaquín L. Mirás tamén levará algúns traballos seus, novos e fermosos á Exposición de Imeldo Corral.

E o gabado rapaz Indalecio Díaz Valiño levará asimismo, endeben, varias cousas suas.

NOU TURNO

Zoa o vento n'ó pinal, berra o mar embrevecido, ladran os cans n'ó curral, y-o meu curazón ferido xeme tamén c'ó seu mal, com'a un can adoecido. A aldea está as escuras, cheia de malenconia; n-a miña y-alma as tristuras xuntas loitan a porfía, sin que miga de dozuras haixa n'esta noite fría. A néboa borrallantada desfáse en choiva miuda, n'amentras qu'esnaquizada a miña y-alma xa muda, dorme'sa probe cuitada de pesar e sin axuda.

HERMINIA FARIÑA.

Valle de Salvés, Agosto 1919.

DÍCENOS NOGUEROL...

¡Qué pouco valen hoxe os cartos!

Nó ano 1849 mercábase nas feiras e n-os mercados d'a nosa terra os ouxetos qu'a continuación s'espresan pol-os seguintes prechos:

	Reas	Maravidis
Un boy	400	
Unha bacca	350	
Un porco cebado	200	
Unha toura	80	
Unha tafela	14	
Unha cabra	20	
Un cabrito	4	
Un afo	6	
Unha pita bos	3	
Un par de capós cebados	10	
Un par de perdices	5	
Un par de pichós	2	
Un par de coellos	3	
Un par de polos	2	
Un par de paspallás	3	
Un bó cabalo	2000	
Unha mula	1500	
Un faco d'ó país	300	
Unha burra	160	
O cuartillo de leite de burra	3	
O cuartillo de leite de bacca		12
A libra do queixo e damantelga	1 1/2	
A libra d'a pescada		16
A libra do congrio		24
Un besugo		16
Unha libra de salmón	4	
Un robalo regular	4	
Unha libra d'anguillas	1 1/2	
A duela de sardiñas frescas		16
A libra do pan de millo		8
A libra do pan de centeo		16
A libra de carne	1	
O cuartillo de viño		8 a 24

Prégase a todol-os suscriptores que non reciban o noso boletín manden a queixa ao adeministrador pra facer a reclamación no correio.

Prégase asimismo a os que teñen a suscripción en descuberto, remitan a suscripción en descuberto, remitan a imporfe pol-o xiro postal.

CARTA BETANCEIRA

ADIANTE

Cada vez son mais entusiasta da nosa causa; sintoa mais fondamente e teño mais confianza no conqueirmento d'ela. Non quero descoñecer, emporiso, que abundan moitos os indiferentes, que son os que mais mal nos fan; pero co tempo trémolos rebaixando: constancia, firmeza e moito entusiasmo. Os pequenos detalles constituyen un todo importante. Val mais convencer a un rapaz que facer que comulgue con nosco un vello.

Eu vexo estender cada vez mais o noso credo. Denantes, cando se vía algunha cousa esquirta en galego causaba risa, hoxe non; hoxe vémolos causar o mesmo respecto que as que están en castelán, pero aínda despertan mais curiosidade.

Eu vexo sentir o galeguismo a moitos que aparentan sernos contrarios. Non fai moitas datas, o día 18, víñamos dos "Caneros", e puíden apreclar ben estas causas. Detrás do noso bote, ao lonxe, sintímos cantigas galeguistas, agardamos por curiosidade, e vimos "enemigos", nosos falar coma galeguistas dos mais entusiastas. Nun bote, no que víñan moitos "pollos bien", un forasteiro cantou poéticamente a divindá do escelso palxase; cantou en verbas elocuentes a muller galega e a betanceira como prototipo da mesma. Ouvimos outro forasteiro que, coído que sin ser irmán da fala, espresou con grande entusiasmo, en galego, palabras de admiración, fixo resaltar o efecto sorprendente d'as augas meigas, nouturnas do Mandeo, e ouvimos, pol-o derradeiro, com'o alcalde de Betanzos falou tamén en galego. Logo, postos en pe, cantaron todos o hino de Pondal.

Non son istes solos os casos de progreso na nosa causa; tódol-os días vexo mostras, algunhas pequenas, mais como dicía antes, os moitos poucos fan moitos. Foi tamén o día 16 con motivo da elevación de tradicional globo grande de San Roque; eu estaba distante do sitio en que estaban preparando a elevación d'iste globo colosal, a praza de Arines en que se leva a cabo ista operación estaba cha de xente, vino inchar, e cando se dispuxa a subir, sintía qu'ó público berraba: ¡Terra a Nosa! ¡Viva Galicia! e outras cousas mais. Ao ouvir isto non puíden conterme mais e fun correndo a ver o que pasaba: O globo iba pintado castelán de caricaturas galegas con aleguías galeguistas. Ousevel, púxenme ledo: aquilo tamponco o fixeran irmans da fala. Pareceme sentir o pobo galego todo a unha: ¡Terra a Nosa! ¡Viva Galicia!

A nosa causa ten que ire progresando moi amodifio, porque repensante, tal como está hoxe o espírito cidadán—desdeñado e indiferente,—unha idea radical que n'a apatía non entra mais qde a forza de tempo e de constancia.

Temos un elemento contrario, que é maiorí das mulleres das poboadós. "Barras, no hables gallego", díñlle aos seus fillos as que os teñen. E as mozas castelás, eu non sei si é hipócritamente ou non, diñ que son antipáticos os que falan galego.

Todo isto, emporiso, ten pouca importancia; unhos dño por ignoranza, outros a outras por ilusión. Proba d'isto é que a maioría de cantas persoas falan d'iste xeito son flamenquistas... boeno... tamén no é cultura...

Tamén os touros son nosos enemigos, porque son enemigos da cordura. Os galeguistas temos que facer varias cousas, entre elas faquer que desaparezan as prazas de touros que hay en Galicia. Eu non poderel ver unha Galicia redimida que teña prazas de touros, porque

Berremos, pois, contra d'íses factores de ruína. D'un non é mester falar. Non é noxento andar nomeando de cote as verbas «caique» y «esquecemento do poder central»? Digamos entón, o mais importante, o meu entender, e do que menos, ou nada, se teñen ocupado os xornales. ¿Porqué a emigración é menos importante en Cataluña e Vascongadas qu'en Asturias en Galicia? A resposta dánola o sentido común sin esforzalo. E limitándonos a Galicia porque de ela é mais importante o problema por ser maior tamén a cifra d'emigrantes, podemos dicir: ¿E Galicia a rexión mais pobre d'España? Non é. ¿Posee Galicia o seu capital todo en mans de poderosos y o resto d'os habitantes son todos probes? Tampouco. Non hay, así o entendemos, rexión d'España donde a propiedade estea tan dividida, e coasi poderíamos dicir da nosa terra o dito noruego: «Iquí casi non se coñece a máxima pobreza».

Porque falamos d'os labregos, porque eles son os que compoñen a maioría de Galicia e tamén os que dan maior contixente emigratorio.

¿Porqué, pois, Galicia é a rexión d'España donde saen mais emigrantes? O asunto é un pouco difícil; pero daremos a nosa opinión n'unhas verbas curtas: Sóboz do labrego de Galicia pesan mil cargas que non o deixan rexurdir; pra qué espricalas! O problema consiste d'aquela en evitar esas cargas e botarllas a quen, realmente, debía de telas. Mais inda feito isto non searía resolto iste problema. Demois habería outro que o é hoxe tamén abundantemente. Habería que eisixir do Goberno qu'impuxese un tributo forte aos capitalistas que non tivesen os seus tesouros en movemento. Os capitalistas galegos non saben pôr o seu capital mais que en sitios donde non produce o que debéra producir tratando sempre d'evitar o traballo. O capitalista en Galicia en canto ten pra vivir deixa de traballar.

Isto é o que nos cría isa casta de «sifloritos» que temos en España de que nos dicea un escritor que en compañía do caiquismo son os dous males que ten a nosa patria.

O conquistar, pois, que o capitalista galego deixase de ser tan retraído daría un gran progreso económico y espiritual á nosa terra y evitaría, polo tanto, boa parte da emigración dadas as condicións naturais de que está dotada a nosa patria especialmente pra Agricultura e industria derivadas, o que pode ser y é a base d'un futuro benestar do xeito holandés e belga.

¿Pero pra isto....!

O ABADE AIV.

¡ORFO!

Nos veirales d'o camiño
ou das augas pracentearas
escorrégan d'o móiño

pra ir a rogar as eivas,
chorando está Benitiño.

—¿Porqué choras meu filliño?

—dille un vello con agrado—

—¿Tes fame? ¿queres panciño?
y o rapáz di moi coitado:

—¿E que morreu meu paiciño!

Moi logo henchidas de calmas
aló n'o eco s'unían.

entre flores, entre palmas,
cal n'iste mundo vivían,

pai é fillo: as duas y-almas.

HERMINIA FARINA.

Pontevedra.

OS MEUS ENEMIGOS

(Paráfrasis do Salmo III de David)

¿Ou Xehová, cántos son
os que contra min se ergueron!

¿Cartos son os que viñeron
á magoarme o corazón!

Cántos enemigos teño!

¿Cántos veñen aldraxarme
e cántos máis en roubarme
a salú poñen empeño!

Se uns, por cobardes ou pillos,

bótanme fora da casa,
outros pón cativa tasa
ó pan que gaño pr'os fillos.

Mais Tí, Xehová qu'eros grande
serál-o meu forte escudo:

que me gardarás non dudo,
mentras pol-o mundo eu' ande.

Co-a miña voz ¿Ou Xehová?
á Tí, dorido, cramei,
y-a tua voz escoitei
no Monte da Santidá.

Deume a tua voz esperanza
pra loitar c-os enemigos.

Eles, pois, serán testigos
do qu'o teu poder alcanza.

Anqu'eles sexan sin fin,
xa medo me non darán,

porque sei qu'a tua man
aloxarao de min.

Como servo a quen seu dono
deu libertá, dormirei

sin coidades porque sei
que Tí gárdalo meu sono.

Erguete, pois ¿ou Xehová?
yós que contra min viñeron

fírcos onde me fixeron
a frida que aberta está.

Con tod'o meu corazón
iste Salmo ch'escribin.

¿Qué caya enriba de min
e d'os meus tua bendición!

Adrián Roubal, Galón

Suscribase V. A NOSA TERRA

Cántiga humilde

Brisa d'abril
toda perfume,
etéreo nume
contigo vai!

Pedriña humilde
n'o chan perdida,
d'o sol ferida
és unha estrela.

Negra ramaxe
o ceo tocando,
vaise pintando
d'azul celeste.

Gota d'orballo
tremelucindo,
tel-o sol rindó
dentro de ti!

Humildes cousas
que ninguén olla:
ramiño ou folla
ou gran d'areya.

Tédel-o encanto,
máis que diviño,
que o Dios-Meniño
achou n'a terra...

ANTONIO NORIEGA VARELA.

ALBORADA

*Rompe o día feiteiro
e o ventíño brincadeiro
funga xa no piñeirai.*

*Os cantores
Reiseñores
cantan todos pol-o val.*

*As fontañas e regueiros
marmulando mainos van
non hai néboa nos outeiros
nin nas corgas, nin no chan.*

*Xa o orballo centílea
nas follíñas da herba mol.
¡Ou, rapaces d' esta aldea!
vinde á ver nacer o sol.*

*¡Ou rapaces vinde logo!
que xa nace como fogo,
que xa brila e alumea
con moi viva craridá...*

*¡Ou rapaces d' esta aldea!
vinde-o ver que naceu xa.*

*Cantemos, cantemos todos
cántigas da nosa Terra:
o sol da nosa Galicia
moita fartura alumea.*

*Xa dá o sol na frondente ladeira
onde están os pomares en froi.
¡Ai! o sol da feliz primadeira
¡qué, prácido sol!
O sol da nosa aldea
bendito sea;*

*que cobre os ceos d' azul color
yenche corgas e vales e montes
e regueiros e regos e fontes
de venturas, de vida e amor.*

† MANUEL LAGO GONZÁLEZ

A "Reunión de Artesanos" e os Poetas galegos

Esta veterana sociedade cruñesa organizou unha serie de veladas nas que os mellores poetas galegos darán lectura ás súas poesías, contribuíndo así á maior gloria dos nosos escritores e da Literatura rexional.

O domingo 8 de Marzal ocupou a tribuna a poetisa compostelá Herminia Fariña. Despois d' unhas verbas de saúdo e presentación, ditas en galego, como compría, pol-o Bibliotecario do Circo Sr. Villar Ponte, a Sra. Fariña deu lectura a dúas fermosas poesías escritas na fala da Terra; despois lèu algúns versos máis en castelán, causando en xeneral estraneza aquel incomprensible cambio, en desacordo coas verbas de loubanza que lle adicara o Sr. Villar, en desacordo co espírito da velada, en desacordo tamén co que agardábamos d' ela.

Nós coidabamos ver en Herminia Fariña un bon poeta galego, e atopámonos c' unha vulgar poetisa castelán. ¡E unha pena!

Publicamos, para coñecemento dos nosos lectores, unha poesía galega (verdade que é lástima que non siga tan fermoso vieiro encozado?)

Créanos a Sra. Fariña: a Santa Rosalía non se venera en Galicia pol-os seus versos castelás senón pol-a enorme poesía e sentimento dos seus escritos galegos.

O RETORNO DO GANDO

*Chuvisca... chuvisca...
Hai un delor en cada cousa,
fina un cantar de muller;
no río afógase unha estre la:
¡Hei, vaca, hei!*

*Chuvisca... chuvisca...
Pechón as ventans o hourizante,
n' alcontro á ninguén;
as figueiras marcan a súa contorsión:
¡Hei, vaca, hei!*

*Chuvisca... chuvisca...
Levo un fantasma nos ollos
que me non deixa ver;
zoa unha campá a defunto:
¡Hei, vaca, hei!*

HERMINIA FARIÑA

¡AGARRADEVOS!

O cursi de Gerardo Doval comparou a Pérez Lugín nada menos que con Pérez Galdós. ¡E o coímo das comparacións!

En Doval non nos extranan estas xenialidades ás que é tan afeitoado.

Aínda lembramos cando dixo falando de Concepción Arenal que tiña que ser unha Santa por que o seu pai chamábase Angel.

¡Haivos cada galego na corte!

Se continuamos así, dentro de pouco non haberá coruñés que non fose concellal.